

Jeseni leta 1977 so k meni domov v Ljubljani prišli na pogovor prof. dr. Fran Dominko in gospoda Herman Mikuž in mag. Jurij Šoba. V pogovoru so mi povedali, da Astronomska sekcija Prirodoslovnega društva Slovenije namerava organizirati mladinski raziskovalni astronomski tabor na gori Javornik. Predlagali so mi, da bi bil med organizatorji in hkrati mentor tabora, ki bi pripravil opazovalni program. Rekli so mi še, da trenutno za to dejavnost ne najdejo ustrežnejšega. Zamisel se mi je zdela zelo zanimiva. Saj kaj takega v Sloveniji še ni bilo. Nekaj novega, inovativnega. Zato sem predlog sprejel. Naslednje leto poleti se je tabor zgodil.

PRVI ASTRONOMSKI TABOR

Samo kratko (s)poročilo v vednost, da se dogodek ne pozabi.

Sestavil sem program opazovanj, navdušeno pa so sodelovali poleg Hermana in Jurija še Katarina Brčan, Aleš Dolžan, Igor Grom in Polde Rozman. Skupaj smo delovali kot uglašen pripravljalni oziroma organizacijski odbor. V prvi polovici leta 1978 smo za udeležence tabora, ki smo jih dobili preko razpisov, organizirali tri uvajalne seminarje. Tako smo se na tabor zelo dobro pripravili.

Udeleženci in organizatorji prvega astronomskega tabora v Sloveniji, zbrani pred Pirnatovo kočjo na gori Javornik. V sredini je prof. Dominko, ki je pripravil zanimivo predavanje o radijskih virih na nebu. Vidni so še daljnogledi: Celestron 8, lovski daljnogled in čisto desno »Titov dvojček«.

Vsega skupaj z organizatorji oz. pripravljalnimi odbori je bilo na taboru zbranih 24 udeležencev. Trajal je pet dni, od 31. 7. do 4. 8. 1978. Pri opazovanjih smo začeli skoraj iz nič. Uporabljali smo palice, vrvice, deske, količke, imeli pa še lovski daljnogled, celestron 8, Vegov – »Titov dvojček«, moj 70-mm refraktor. Igor je s svojo astrokamero posnel tudi nekaj slik zvezdnega neba, med njimi galaksijo M31 v Andromedi.

Navdušenost udeležencev je bila ves čas trajanja tabora izjemno velika, lahko bi rekel, nepopisna, kar pripoveduje anketa vtisov udeležencev in tudi prof. Dominka ob koncu tabora. Vsi so izjavljali, da je bil tabor odlično organiziran (čeprav je bilo še veliko spodrsnjajev in smo se na vseh koncih lovili, hkrati pa učili), da je bilo kljub opazovalni disciplini prijetno in sproščeno in da se bomo v prihodnje še srečali. Fantje in dekleta so se obnašali zelo spodobno. Vse je potekalo v najlepšem redu. Ves čas je bilo tudi krasno, brezupno jasno vreme. Naredili smo več, kot smo pričakovali. Garali smo vse dneve in noči. Strastno opazovali. Zelo malo smo spali. Prijetni spomini so ostali.

Udeleženci prvega astronomskega tabora na Javorniku

Ivan DONIK, Kidričevo; Zoran FAKIN, Škofja Loka; Borut BAJC, Trst; Igor ŠEBENIK, Idrija; Marjan KOPLAN, Črnomelj; Tomaž ŠTUKELJ, Črnomelj; Jurij GYERGYEK, M. Sobota; Peter FRIŠKOVEC, Velenje; Rajko VOLK, N. Gorica; Jurij SINOBAD, Radovljica; Iztok BONČINA, Idrija; Bojan SEVER, Ljubljana; Andrej MOHAR, Ljubljana; Bojan PESEK, Maribor; Darko GAVEZ, Maribor; Jelka ROTOVNIK, Velenje; Miran JAKHEL, Brežice.

Za nas organizatorje so bile tako pozitivne izjave v anketi velika pohvala. Bili smo zelo zadovoljni. Vsi organizatorji smo na taboru navdušeno pomagali udeležencem-opazovalcem v pedagoškem pogledu. Vse to so videli tudi mediji, ki so dobre vtise prenesli v javnost. Vsaj tisti mesec leta 1978 se je po Sloveniji govorilo o tem taboru.

Bil pa je ta tabor prvi v vsakem pogledu, tako glede organizacije, načina pridobivanja udeležencev in njihove priprave na tabor, načina strokovnega pristopa do opazovanj in pedagoškega vodenja udeležencev, glede medsebojnih odnosov in druženj, medsebojnega spoštovanja, odnosa do narave oziroma veselja, odnosa do medijske pozornosti (časopisi, radio, TV) in posebno do prijaznih domačinov, ki so nas prišli obiskat. Pripravljalni odbor je bil hkrati povezovalac opazovalnih vaj ter dobrih odnosov in nasvetov, sestavljaavec vsakodnevnega jedilnika pa tudi zabave in razvedrila. Hrana še ni bila plastična, ampak klasična. En večer smo priredili ples. Z okoličani smo se prijetno zabavali dolgo v noč, a na opazovanja nismo pozabili. Kljub zabavi smo torej opazovali, saj so bile vse noči tako kristalno jasne, da se jim nismo mogli odreči.

O delu tabora in njegovih udeležencih smo posneli 20 minutni film, ki je bil prvič, edinkrat in zadnjič predvajan ob ustanovitvi Astronomskega društva Javornik (januarja 1979). Zdaj si ga lahko ogledate na internetu. Izšla je tudi knjižica *Prvi astronomski tabor v Sloveniji* (31. VII.–4. VIII. 1978). V njej lahko preberete dosti več, kot sem tu zapisal. Preberete lahko o namenu tabora, programu opazovanj, o rezultatih in njihovi strokovni oceni. Ta knjižica se mi zdi zanimiva in uporabna za osnovno šolo še danes. Vredno jo je pogledati.

Zaključek prvega astronomskega tabora z govorniki raznih profilov in govori podobnih vsebin z izraženimi pohvalami ter z zakusko v OŠ Črni Vrh je potekal v zares navdušenem vzdušju. Pohvaljeni so bili vsi opazovalci. Najboljši pa so dobili nagrado, ki je bila praktične, a astronomske narave. Vsi smo se izkazali, organizatorji in udeleženci-opazovalci. Vsi smo si bili enotni: Prihodnje leto se srečamo znova. In to z mednarodno zasedbo. To se je zgodilo.

Lani je bil že 37. tabor. To marsikaj pove. Besede niso potrebne.

Kranj, 26. 2. 2016

Marijan Prosen

Literatura:

Spletna stran ADJ (www.adj.si).

H. Mikuž, M. Prosen, J. Šoba, *Prvi astronomski tabor v Sloveniji*, ADJ, Publ. 1, Ljubljana 1979.

M. Prosen, *Prvi astronomski mladinski raziskovalni tabor*, Proteus 41 (1978/79), 76.